

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

ת"צ 22406-08-13 לוסיא גלס בע"מ נ' עיריית נצרת עילית

תיק חיצוני:

בפני כב' השופטת נחמה מוניץ

התובעת-המבקשת לוסיא גלס בע"מ

נגד

הנתבעת-המשיבה עיריית נצרת עילית

החלטה

מבוא:

לפניי בקשה לאישור תובענה כתובענה-ייצוגית מנהלית בגין הפרת [סעיף 6 לחוק הרשויות המקומיות \(ריבית והפרשי הצמדה על תשלומי חובה\)](#), תש"ס-1980 (להלן: "[חוק הריבית](#)") או "[החוק](#)"). על פי הנטען, המשיבה הפרה את [סעיף 6 לחוק](#) בכך שבמקרה של חיובי יתר בגין ארנונה, מזכה המשיבה את הנישומים בגין תשלומי הארנונה ששולמו לה ביתר, בתוספת הפרשי הצמדה בלבד, מבלי להוסיף לסכום הזיכוי הפרשי ריבית, כמצוות החוק.

העובדות הצריכות לעניין:

1. המבקשת, חברת לוסיא גלס בע"מ, מחזיקה בנכס בתחום שיפוטה של המשיבה. המשיבה, עיריית נצרת עילית מוסמכת להטיל ארנונה על נכסים בתחומה, מכוח חוק ההסדרים למשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי תקציב), התשנ"ג-1993 והתקנות שהותקנו מכוחו.

2. המבקשת הגישה למנהלת הארנונה של המשיבה השגות ועררים כנגד חיובי הארנונה בהם חויבה בגין שנות המס 2012-2013. במסגרת ההשגות, טענה המבקשת כי הסיווג הנכון לנכס בו היא מחזיקה הינו סיווג 412 לצו הארנונה שעניינו: "מבנה המשמש לתעשייה או מלאכה" ולא כפי הסיווג שנקבע לה, הוא סיווג 414 לצו הארנונה "מוסכים ומתקני שטיפת רכב". עוד טענה כי הותרת פיצול שטח המשרדים משטחו העיקרי של הנכס אינו כדון.

3. ביום 23.12.12 נדחתה על הסף ההשגה שהוגשה ביחס לשנת המס 2012 מן הטעם שזו הוגשה באיחור של כ-11 חודשים. ביום 3.2.13 הגישה המבקשת ערר על החלטת מנהלת הארנונה (ערר מס' 3/13). טרם ניתנה החלטה בערר.
4. ביום 19.3.13 הגישה המבקשת השגה ביחס לשומת הארנונה לשנת 2013. ההשגה התקבלה חלקית, באופן זה שהמשיבה ביטלה את סיווג שטח המשרדים ואיחדה אותו בצוותא עם הסיווג העיקרי של הנכס, החל מיום 1.1.2013 ואילך. טענת המבקשת לשינוי סיווג הנכס כולו נדחתה (תשובת מנהל הארנונה מיום 13.6.13 צורפה כנספח ז' לבקשה).
5. ביום 10.7.13 הגישה המבקשת ערר על תשובת מנהלת הארנונה (ערר מס' 21/13). ערר זה טרם הוכרע.
6. ביום 16.6.13 זיכתה המשיבה את המבקשת בהפרשים הנובעים משינוי סיווג שטח המשרדים, בהתאם להחלטה מנהלת הארנונה בהשגה.

תמצית בקשת האישור:

1. המבקשת הגישה השגה על חיובה בארנונה ביום 19.3.13, תשובת מנהלת הארנונה בהשגה ניתנה אך ביום 13.6.13. המבקשת זוכתה בגין חיובה ביתר ביום 16.6.13. חלפו למעלה מ-30 ימים מיום הגשת ההשגה ועד ליום קבלת תשובת מנהלת הארנונה. על כן, על המשיבה להוסיף לסכום הזיכוי בגין החיוב ביתר, נוסף על הפרשי הצמדה, גם הפרשי ריבית.
2. המשיבה פועלת בניגוד לסיפא של [סעיף 6](#) לחוק לפיו על המשיבה להשיב סכומים שגבתה ביתר, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית החל מתום 30 יום לאחר שהודע לה דבר החיוב ביתר. המשיבה מזכה את הנישומים בגין חיוב ביתר, ללא תוספת ריבית.
3. השגה כמוה כ"הודעה בכתב" לרשות המקומית, לצורך [סעיף 6](#) סיפא [לחוק הריבית](#). לפיכך, זכאית המבקשת להחזר הסכום ששילמה ביתר, בתוספת ריבית.
4. החובה להשיב את הסכומים שנגבו ביתר בתוספת ריבית חלה גם מכוח [חוק עשיית עושר ולא במשפט](#).
5. זיכוי המבקשת בגין חיובי היתר בלא להוסיף הפרשי ריבית והצמדה, מהווה פגיעה ישירה בקניינה של המבקשת ושאר חברי הקבוצה, בניגוד לחוק יסוד כבוד האדם וחירותו.

6. מעשייה של המשיבה מהווים עילות נזיקיות כלפי המבקשת, בהן הפרת חובה חקוקה, תרמית ורשלנות.

7. מתקיימים התנאים הקבועים [בסעיפים 4 ו-8 לחוק תובענות ייצוגיות](#) לאישור התובענה כייצוגית.

תמצית טענות המשיבה:

1. יש לדחות את הבקשה על הסף מחמת השיהוי הניכר שבהגשתה. חשבונה של המבקשת זוכה ביום 16.6.13, ואילו הבקשה הוגשה לבית משפט זה אך ביום 13.8.13, בחלוף כחודשיים ממועד הזיכוי.

2. ההגשה שהגישה המבקשת איננה פנייה בכתב של נישום והודעה על גביית תשלום יתר. רק לאחר קבלת תשובת מנהלת הארנונה ולפיה התקבלו חלק מטענות המבקשת, היה על המבקשת לפנות בכתב למשיבה ולדרוש, בהתאם לתיקון השומה, את השבת הכספים שנגבו ביתר. המבקשת כלל לא נדרשה לפנייה בכתב כזו, שכן המשיבה מיוזמתה פעלה להשבת חיובי היתר, על פי [סעיף 6](#) רישא לחוק, מיד לאחר תיקון השומה.

3. יש להבחין בין חיוב יתר לתשלום יתר. לאחר שהתגלה חיוב יתר, יש לבדוק אם קיים תשלום יתר, שכן על כל נישום יכול שיחולו יותר מחובת תשלום אחת. כך למשל עשויים לחול עליו היטלי פיתוח, היטל השבחה ועוד.

4. הגשת השגה כמוה כתביעה לסעד הצהרתי. כל עוד לא ניתנה החלטה בהשגה, אין בפנינו תשלום ביתר אלא, מחלוקת משפטית או עובדתית בנושא חיובי הארנונה. לאחר החלטת מנהל הארנונה, המשיבה עושה התחשבנות עם הנישום ובודקת את חשבון הארנונה ומודיעה לנישום את תוצאות הבדיקה. רק בשלב זה רשאי הנישום לפנות בדרישה בכתב לקבלת החזר של תשלום היתר.

5. קבלת עמדת המבקשת תעקר את הוראות [חוק הרשויות המקומיות \(ערר על קביעת ארנונה כללית\)](#), התשל"ז-1967 (להלן: "[חוק הערר](#)"). [סעיף 4](#) לחוק הערר מאפשר למנהל הארנונה 60 יום למתן תשובה להשגה. פרשנות המבקשת מקצרת למעשה את משך הזמן שניתן לבחינת ההשגה ל-30 יום בלבד, שכן בחלוף 30 יום תחויב העירייה בהשבת הסכומים בצירוף הפרשי הצמדה וריבית.

6. המבקשת שילמה את תשלומי הארנונה מיוזמתה. המבקשת הייתה יכולה לעכב את התשלומים כל עוד היו הליכי ההשגה והערר תלויים ועומדים, וככל שטענותיה היו מתקבלות הייתה המשיבה מתקנת את השומה והמבקשת הייתה מחויבת בתשלומי הארנונה כדין.
7. המבקשת שילמה את חיובי הארנונה בתקופה 1/2013 - 6/2013 באופן סדיר ועל כן כלל לא חויבה בהפרשי ריבית. לפיכך דרישתה לקבל הפרשי ריבית, מהווה ניסיון התעשרות שלא כדין על חשבון הקופה הציבורית.
8. אין לקבל את הסתמכותה של המבקשת על החלטה שניתנה בת"צ (מרכז) 10615-08-11 פרג' נ" עיריית פתח תקווה [פורסם בנבו] (6.6.13) (להלן: "עניין פרג'"). אין בהחלטה שניתנה שם בהסתמך על מסכת עובדתית הרלוונטית לאותו מקרה כדי לחייב את בית משפט זה. בנוסף, מדובר בהחלטה שגויה שעדיין נתונה לביקורת שיפוטית של בית המשפט העליון.

תמצית תשובת המבקשת לטענות המשיבה:

1. בעניין פרג' נדון מקרה דומה בנסיבותיו לזה שבכאן, שם הועלו טענות הגנה זהות לטענות המשיבה כאן. בית המשפט אישר את בקשת האישור ובקשת רשות ערעור על החלטה, נדחתה על ידי בית המשפט העליון (בר"מ 4843/13 עיריית פתח תקווה נ" פרג') [פורסם בנבו].
2. המשיבה בתגובתה, נותנת פרשנות שגויה לסעיף 6 לחוק. פרשנות זו אינה סבירה או הגיונית, ואף נדחתה על ידי בית המשפט בעניין פרג'.
3. כרשות סבירה ונורמטיבית, אשר מופקדת כנאמן על כספי הציבור, ראוי היה כי המשיבה תודה בטעותה ותגיש הודעת חדילה בהתאם לסעיף 9 לחוק תובענות ייצוגיות.
4. טענת השיהוי אינה רלוונטית להליך זה. על פי חוק תובענות ייצוגיות ניתן להגיש תביעה ייצוגית להשבה, לתקופה שאינה עולה על 24 חודשים (סעיף 21 לחוק). משכך, יש לדחות את טענת השיהוי.
5. לשונו של סעיף 6 לחוק ברורה. השגה הינה בבחינת הודעה בכתב לרשות על כך שהתשלום שנגבה מן הנישום הינו תשלום יתר.

6. תשובת מנהלת הארנונה אינה יוצרת את חיוב היתר. חיוב היתר נוצר בעת שהרשות גבתה מאדם תשלום שהוא אינו חייב בו. לפיכך המועד הקובע לחישוב הריבית הוא "מועד שילומו של תשלום היתר", כפי לשון [סעיף 6](#) לחוק.

7. [חוק הריבית](#) אינו סותר את חוק הערר. חוק הריבית קובע שאם מנהל הארנונה משתהה בהחלטתו משך יותר מ-30 יום, שלאחריהם מסתבר כי המשיבה גבתה תשלום יתר והחזיקה בכספי הנישום, עליה להשיב לו אותם בתוספת ריבית.

על פי חוק הערר עומדים לנישום 90 יום להגשת השגה. למרות זאת, מקום שההשגה נדחית, נאלץ הנישום לשלם את סכום החוב בצירוף ריבית. גם מטעם זה, אין מקום לפטור את המשיבה מהחזר הסכום ששולם לה ביתר, בצירוף ריבית.

8. יש לדחות את פרשנותה של המשיבה, המאיינת לחלוטין את הוראות [חוק הריבית](#) ופוגעת בשוויון שביקש המחוקק לקבוע בין הרשות לבין הנישום.

דיון והכרעה:

לאחר שעיינתי, עיין היטב, בכתבי טענות הצדדים על נספחיהם, ולאחר ששמעתי טענותיהם בדיונים שהתקיימו בפניי ביום 29.4.14 וביום 21.5.14, באתי למסקנה כי דין הבקשה לאישור התובענה כייצוגית להתקבל, מן הנימוקים שיפורטו להלן.

בפתח הדברים יובהר כי לא מצאתי מקום להיעתר לבקשת המשיבה לצירוף משרד הפנים ומשרד המשפטים לבקשה זו. [סעיף 3\(א\) לחוק תובענות ייצוגיות](#), תשס"ו-2006 (להלן: "[חוק תובענות ייצוגיות](#)") קובע כי העילות בגינן ניתן להגיש תובענה ייצוגיות הן כמפורט בתוספת השנייה לחוק או בעניין שנקבע בהוראת חוק מפורשת כי ניתן להגיש בו תובענה ייצוגית. עוד מוסיף [סעיף 3](#) לחוק וקובע כי לא תוגש תובענה ייצוגית כנגד רשות לפיצויים בגין נזק שנגרם על ידי צד שלישי, שעילתה הפעלה או אי הפעלה של סמכויות פיקוח, הסדרה או אכיפה של הרשות.

לאחר עיון מעמיק [בסעיף 3 לחוק תובענות ייצוגיות](#), ובתוספת השנייה לחוק, שוכנעתי כי אין מקום להורות על צירופם של משרד הפנים ומשרד המשפטים לבקשה זו, בשל כך שהבקשה מופנית כנגד המשיבה שהינה רשות מקומית, מכוח [פרט 11 לתוספת השנייה](#) אשר עניינו הגשת "[תביעה נגד רשות להשבת סכומים שגבתה שלא כדין, כמס, אגרה או תשלום חובה אחר](#)".

עוד אוסיף, כי המדינה בתגובה לבקשה לצירופה להליך, מסרה כי אינה מבקשת להביע עמדה בשאלה הפרשנית הרובצת לפתחו של בית משפט זה. נוכח עמדת המדינה, ובפרט סעיף [3 לחוק תובענות ייצוגיות](#), אין מקום להורות על צירוף משרד הפנים או משרד המשפטים להליך זה.

1. טענת סף – שיהוי בהגשת בקשת האישור

לא מצאתי ממש בטענת המשיבה כי יש לדחות את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית על הסף, מחמת השיהוי שחל בהגשתה. ההחלטה בדבר קבלת ההשגה נתקבלה ביום 13.6.13, ואילו הבקשה הוגשה ביום 13.8.13, קרי, חודשיים ימים לאחר קבלת ההשגה על ידי מנהלת הארנונה של המשיבה. ואולם, לא מצאתי כי פרק זמן זה מלמד על כך שהבקשה הוגשה בשיהוי. תחילה, יובהר, כי עוסקים אנו בתובענה להשבת סכומים שנגבו ביתר, בצירוף הפרשי ריבית (בחלוף 30 ימים מיום ההודעה על כך לרשות), ולא בעתירה מנהלית, שהסעד הנתבע בה על פי רוב הוא בעל אופי הצהרתי.

נוסף על כך, בע"א 1761/02 רשות העתיקות נ' מפעלי תחנות בע"מ, פ"ד ס (4) 545 (2006), בפסקה 68, נאמר ביחס לטענת השיהוי כך:

"הלכה היא כי טענת שיהוי אין בה, כשהיא לעצמה, כדי להוות הגנה בפני תביעת השבה. ראו: פרידמן, 1198-1199. אם כך על דרך הכלל, לא-כל-שכן במקום שהמדובר הוא בהשבת כספים שנגבו על ידי רשות שלא כדין. וכפי שנאמר בפרשת אסולין, שם, 695: 'אין זה ראוי לאפשר לרשות שלטונית לגבות מס ללא הרשאה בחוק אך בשל טענת שיהוי'". (ראו גם בע"א 7156/10 חברת הירקון בע"מ נ' מדינת ישראל מינהל מקרקעי ישראל [פורסם בנבו] (11.10.12), בפסקה 13 לפסק דינה של כב' השופטת חיות).

בענייננו, תביעה ייצוגית להשבה כנגד רשות מוגבלת להשבת סכומים שנגבו במהלך 24 חודשים האחרונים. בשל התקופה הקצרה שנקבעה [בסעיף 21 לחוק תובענות ייצוגיות](#) ולאור אשר נקבע בפסיקה שהובאה מעלה, אני סבורה כי דין טענת השיהוי להידחות.

עוד אוסיף ואבהיר כי, בשלב שבו יידון הנזק ואופן פיצוי חברי הקבוצה, ככל שהתובענה תתקבל, תוכל המשיבה לטעון טענותיה בדבר הנזקים הנטענים לקופה הציבורית.

מכאן כי, טענת השיהוי נדחית.

2. חוק תובענות ייצוגיות-כללי

חוק תובענות ייצוגיות מאפשר הגשת תביעה נגד רשות מקומית להשבת ארנונה שנגבתה שלא כדין, מכוח [פרט 11 לתוספת השנייה](#), המתיר הגשת "תביעה נגד רשות להשבת סכומים שגבתה שלא כדין, כמס, אגרה או תשלום חובה אחר".

[סעיף 4\(א\)\(1\) לחוק תובענות ייצוגיות](#) קובע כי בקשה לאישור תובענה ייצוגית רשאי להגיש רק מי "שיש לו עילה בתביעה" באחד העניינים המפורטים בתוספת השנייה לחוק.

כאשר אחד מיסודות העילה הוא נזק, "די בכך שהמבקש יראה כי לכאורה נגרם לו נזק" ([סעיף 4\(ב\)\(1\) לחוק](#)). מסעיף זה עולה לכאורה כי די בכך שהמבקש יוכיח כי נגרם לו אישית נזק. אלא שאין די בכך, שכן [סעיף 8 לחוק](#) קובע כי על התובע הייצוגי להוכיח כי התובענה מעוררת שאלות מהותיות המשותפות לכלל חברי הקבוצה, וכי יש אפשרות סבירה שהן תוכרענה לטובת הקבוצה.

ההלכה היא כי מבקש אישור התובענה צריך להראות כבר בשלב הבקשה כי הנזק שלכאורה נגרם לו משותף לכלל חברי הקבוצה, ואף להציג נתונים המצביעים על גובה הנזק של הקבוצה ודרכים מעשיות להערכתו ([ע"א 458/06 עו"ד יובל שטנדל נ' חב' בזק בינלאומי בע"מ](#), לא פורסם [פורסם בנבו] (6.5.09)).

המבקש להגיש תובענה ייצוגית נדרש להוכיח את עילת תביעתו רק באופן לכאורי ([רע"א 8332/96 רייכרט נ' שמש, פ"ד נה\(5\)](#), 276, 291-292; [ע"א 6343/95 אבנר נפט וגז בע"מ נ' טוביה אבן, פ"ד נג\(1\) 115, 118](#); [רע"א 6567/97 בזק-החברה הישראלית לתקשורת בע"מ נ' עזבון המנוח אליהו גת, פ"ד נב\(2\)](#), 713, 717-719). דרישה זו מעוגנת [בסעיף 8\(א\)\(2\) לחוק](#), הדורש מן המבקש להוכיח כי "יש אפשרות סבירה" שאותן שאלות מהותיות של עובדה או משפט, המשותפות לכלל חברי הקבוצה, תוכרענה בתובענה לטובת הקבוצה. דרישה זו כוללת, בראש ובראשונה, את עילת התביעה האישית. הוכחת סיכויי התביעה להתקבל היא התנאי הראשון אותו יבדוק בית המשפט, בטרם יפנה לבירור התנאים האחרים.

מכאן אנו למדים כי יש להכריע תחילה בשאלה האם למבקשת עילת תביעה לכאורה, המעוררת שאלות של עובדה ומשפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה. ככל שהתשובה לכך תהא בחיוב, אדרש לבחינת התקיימותם של יתר התנאים הקבועים בחוק לאישור הבקשה כתביעה ייצוגית מנהלית.

א. קיומה של עילת תביעה לכאורה

המבקשת סומכת את הבקשה לאישור התובענה על [חוק עשיית עושר ולא במשפט](#), תשל"ט-1979 (להלן: "חוק עשיית עושר ולא במשפט") ועל עילות אחרות, בהן עוולת הפרת חובה חקוקה, תרמית, ורשלנות. אולם, לטעמי יש למקד את התובענה הייצוגית בעילה מכוח דיני עשיית עושר ולא במשפט,

שהיא העילה הטבעית המהווה את "דרך המלך" בתביעות להשבת תשלומי חובה שגבתה רשות שלא כדין (ראו [רע"א 1761/02 רשות העתיקות נ' מפעלי תחנות, פ"ד ס \(4\) 545 \(2006\)](#); [ע"א 546/04 עיריית ירושלים נ' שרותי בריאות כללית](#) [פורסם בנבו] (ניתן ביום 20.8.09); [ע"א 5262/08 מילגד בע"מ נ' מועצה אזורית מטה אשר](#) [פורסם בנבו] (ניתן ביום 29.7.10).

בענייננו, באתי למסקנה כי עומדת למבקשת עילת תביעה אישית, לכאורה, בשל כך שהמשיבה נמנעת, שלא כדין, מלהשיב למבקשת את סכום הארנונה שגבתה ממנה שלא כדין, בתוספת הפרשי ריבית. עילה זו עומדת לה מכוח [חוק עשיית עושר ולא במשפט](#).

ב. שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה

1. לאחר ששוכנעתי כי עומדת למבקשת עילת תביעה אישית, לכאורה, באחד מן העניינים בהם ניתן להגיש תובענה ייצוגית, ראוי לבחון את התנאי השני לאישורה של תובענה ייצוגית, דהיינו: האם התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה ([סעיף 8\(א\)\(1\) לחוק תובענות ייצוגיות](#)).

2. המבקשת ביקשה להגדיר את הקבוצה כדלקמן:

"כלל הנישומים בתחום המשיבה אשר זוכו בהשבת כספים בגין תשלומי ארנונה ו/או בגין כל תשלום חובה אחר אשר נגבו ביתר, מעל 30 יום לאחר הודעתם על גביית היתר, ב-24 חודשים עובר לבקשת האישור".

ברור, אם כן, כי בקשת האישור, אשר עניינה אי השבת הסכומים שנגבו ביתר, בתוספת הפרשי ריבית, בחלוף 30 ימים מיום הודעת הנישומים לרשות על כך, מעוררת שאלה משפטיות המשותפות לכלל חברי הקבוצה אשר עניינה פרשנותו הנכונה של [סעיף 6 לחוק הריבית](#).

3. [סעיף 6 לחוק הריבית](#) קובע כך:

"שילם אדם תשלום חובה שלא חב בו ביתר על הסכום שהוא חב בו (להלן – תשלום יתר) ולא הוחזר תשלום היתר תוך 30 ימים מיום שילומו, תחזירנו הרשות המקומית בתוספת הפרשים לפי שיעור העליה של המדד מן המדד שפורסם סמוך לפני יום שילומו של תשלום היתר עד המדד שפורסם סמוך לפני היום הקובע שלפני יום החזרתו; לא הוחזר תשלום היתר תוך 30 ימים מיום שהאדם ששילמו הודע בכתב לרשות המקומית שהתשלום שנגבה ממנו הינו תשלום יתר, תחזירנו הרשות המקומית בתוספת הפרשים לפי שיעור העליה של המדד כאמור ובתוספת ריבית צמודה בשיעור של 0.5% לחודש מיום שילומו של תשלום היתר עד יום החזרתו" (ההדגשה שלי-נ"מ).

למקרא הסעיף אנו למדים כי מקום שבו תשלום היתר לא הוחזר לנישום תוך 30 יום מיום שהודיע על כך בכתב לרשות, תחזיר הרשות את התשלום שגבתה ביתר בתוספת הפרשי ריבית והצמדה.

4. הצדדים חלוקים בשאלה האם השגה היא בבחינת "הודעה בכתב לרשות" אם לאו. לטענת המבקשת השגה הינה "הודעה בכתב לרשות" ואילו לטענת המשיבה השגה איננה בבחינת הודעה בכתב לרשות, אלא נדרשת הודעה בכתב לאחר קבלת תשובה בהשגה.

לטעמי, הדין עם המבקשת במחלוקת זו.

5. מקום בו נישום מבקש לטעון כנגד סכום הארנונה בו חויב, עליו להגיש השגה כמצוות החוק. משמע: הגשת השגה היא הודעה לרשות על כך שהנישום חויב בסכום ארנונה ביתר. לא מצאתי, בנימוקי המשיבה כל טעם המצדיק לסייג או להחריג את כתב ההשגה, מהדרישה להודעה בכתב לרשות. כתב ההשגה מהווה הודעה בכתב לרשות, הלכה למעשה, בדבר תשלום יתר של ארנונה. הכותרת אינה משפיעה על תוכן ההודעה שהנישום מודיע כי לטענתו נגבתה ממנו ארנונה שלא כדין.

6. יפים לכאן דבריה של כב' השופטת מי נד"ב לפיהם:

"אין לקבל את טענתה של המשיבה לפיה השגה אינה מהווה דרישה בכתב. דרך המלך לפנייה לרשות במקרים בהם הנישום מבקש לטעון כנגד חיוב ביתר בארנונה היא בדרך של השגה. כאמור, חוק הריבית השווה את הנישום לרשות בסעיפים 2 ו-6 בחוק הריבית. פרשנות שקובעת כי השגה אינה בבחינת הודעה בכתב לצורך סעיף 6 תסכל למעשה את כוונת המחוקק שכן יש להניח כי המקרים בהם פונה הנישום לרשות בעניין חיובי ארנונה שלא על דרך השגה (אף אם הנישום אינו מכתיר את מכתבו בכותרת "השגה"), נדירים אם בכלל קיימים" (ראה עניין פרג', פסקה 21 לפסק הדין).

ובהמשך הבהירה:

"המחוקק היה מודע לקיומו של חוק הערר עת חוקק חוק הריבית ואילו רצה להחריג בסיפא של סעיף 6 פנייה בכתב בדרך של השגה יכול היה לעשות כן. סעיף 6 אינו מכיל כאמור החרגה כזו ואני סבורה שאין לכאורה לקרוא אותה לתוך הסעיף" (שם, בפסקה 23).

7. אין לי אלא להצטרף, בכל הכבוד הראוי, לדברים אלה ואף אני סבורה כי השגה כמותה כהודעה בכתב לרשות על כך ששולמה ארנונה ביתר. משחלפו 30 יום ממועד ההודעה על כך, וטרם בוצע ההחזר בגין הסכום ששולם ביתר, זכאית המבקשת לתשלום הסכום ששולם ביתר בתוספת הפרשי הצמדה וריבית.

8. לטענת המשיבה לפיה יש להבחין בין חיוב יתר לתשלום יתר, אומר שאין בה ממש.

העילות בגינן ניתן להשיג כנגד חיוב ארנונה מפורטות [בסעיף 3](#) לחוק הערר, כך:

"(א) מי שחוייב בתשלום ארנונה כללית רשאי תוך תשעים ימים מיום קבלת הודעת התשלום להשיג עליה לפני מנהל הארנונה על יסוד טענה מטענות אלה:

(1) הנכס שבשלו נדרש התשלום אינו מצוי באזור כפי שנקבע בהודעת התשלום;

(2) נפלה בהודעת התשלום שמשגיגים עליה טעות בציון סוג הנכס, גדלו או השימוש בו;

(3) הוא אינו מחזיק בנכס כמשמעותו בסעיפים 1 ו-269 [לפקודת העיריות](#);

(4) היה הנכס עסק כמשמעותו בסעיף 8(ג) לחוק הסדרים התשנ"ג – שהוא אינו בעל שליטה או שחוב הארנונה הכללית בשל אותו הנכס נפרע בידי המחזיק בנכס".

מכאן ברור כי השגה תוגש באחת או יותר מן העילות המפורטות [בסעיף 3](#) לחוק הערר. מקום בו ההשגה מתקבלת, הרי שבפנינו חיוב יתר. חיוב היתר נוצר ביום שבו נעשה החיוב, ולא ביום קבלת ההשגה המאשרת כי נעשה חיוב ביתר. לפיכך, ברור כי על המשיבה להחזיר לנישום את הסכומים שגבתה ביתר בתוספת ריבית והצמדה, מיום ששולם תשלום היתר ולא ממועד מתן התשובה להשגה.

9. טענה זהה לזו שבכאן נטענה בפני כב' השופטת מ' נד"ב בעניין פרג' ונדחתה על ידה, בזו הלשון:

"אינני מקבלת את טענת המשיבה כי יש להבחין בין חיוב יתר לתשלום יתר... חיוב יתר שמקים עילה להשגה נוצר עקב טעות של העירייה במדידה או בסיווג או בקביעת השימוש בו, או עקב כך שהנישום כלל לא מחזיק בנכס ועוד... במקרה שההשגה מתקבלת, החיוב הוא חיוב יתר מעת שנעשה ועל כן גם סביר ונכון לחייב את הרשות, שחייבה בתשלום שלא כדין ולא איתרה את התקלה בעצמה, בתשלום ריבית כשם שמחויב הנישום במקרה שהוא מאחר בתשלום המגיע ממנו כדין" (שם, בפסקה 24).

לדבריה אלה אצטרף בכל הכבוד הראוי ואוסיף, כי אין מקום לערוך אבחנה בין החיובים בריבית והצמדה שנדרש האזרח לשלם במקרה של איחור בתשלום החיוב המוטל עליו, לבין החיוב על הרשות להחזיר סכומים שגבתה ביתר מן הנישום, בשל תקלה שלה עצמה.

10. מכל האמור, נמצאנו למדים, כי חיוב היתר נוצר ביום שבו נעשה החיוב ושולם הסכום ביתר ולא בכל מועד נדחה אחר. לפיכך, אין מקום לאבחנה המלאכותית שמבקשת המשיבה לעשות בין חיוב יתר לתשלום יתר. הטענה נדחתה.

11. לא מצאתי בסיס כלשהו לטענת המשיבה לפיה קבלת עמדת המבקשת תעקר את [סעיף 4](#) לחוק הערר על פיו ניתנים למנהל הארנונה 60 יום למתן תשובה להשגה. טענה זהה לזו דן נטענה בפני כב' השופטת נד"ב בעניין פרג' ונדחתה על ידה מפורשות, וזו לשון דבריה:

"... על פי חוק הערר עומדים לנישום 90 יום להגשת ההשגה. אין בחוק הערר או בחוק הריבית הוראה הקובעת כי הגשת ההשגה דוחה את מועד תחילת תשלומי הפיגורים לפי חוק הריבית, ככל שלא ישולם החוב השנוי במחלוקת בתוך 30 יום מהמועד שנקבע לשילומו. והוא הדין לגבי הרשות. אם הרשות אינה מקבלת את ההשגה בתוך 30 יום ממועד הגשתה, היא חבה בתשלום הריבית הקבועה בחוק הריבית" (שם, בפסקה 20).

אין לי אלא להצטרף שוב לדבריה האמורים של כב' השופטת נד"ב. אין כל היגיון בהטלת דין שונה על הנישום מזה המוטל על הרשות. מכאן המסקנה, כי כשם שהנישום מחויב בתשלום הפרשי ריבית והצמדה, ככל שהשגתו נדחית, לאחר פרק זמן ארוך יותר מ- 30 יום מהמועד שנקבע לתשלום, כך ובאותה מידה, על הרשות מוטלת החובה להחזיר לנישום סכום ששולם על ידו ביתר, בתוספת הפרשי ריבית והצמדה, ככל שההשגה מתקבלת לאחר פרק זמן ארוך יותר מ-30 הימים שנקבעו בחוק.

חוק הערר היה קיים עת חוקק חוק הריבית. לו סבר המחוקק כי הליכי השגה עוצרים את התקופה לצורך חישוב הפרשי ריבית, היה קובע זאת במפורש. לטעמי, אין לקרוא אל תוך החוק את שאין בו. לפיכך, טענת המשיבה נדחית.

12. המשיבה טוענת כי המבקשת הייתה יכולה לעכב את תשלומי הארנונה עד לסיום הליכי ההשגה והערר, היא בחרה מיוזמתה לשלם את תשלומי הארנונה. טענה זו מוטב היה שלא תיטען. גם טענה זו נטענה בעניין פרג' ובדין נדחתה שם, שהרי ככל שההשגה נדחית, מחויב הנישום בתשלומי פיגורים לפי [סעיף 2 לחוק הריבית](#). זכותו של כל נישום שלא ליטול סיכון שכזה, ולשלם את הסכום לתשלום בד בבד עם הגשת ההשגה, על מנת שלא יחויב בהפרשי ריבית והצמדה, היה והשגתו תידחה.

מטעם זה, מצאתי כי טענת המשיבה לפיה המבקשת הייתה יכולה לעכב את התשלום עד להכרעה בהשגה, הינה טענה חסרת בסיס, ויש לדחותה מכל וכל.

13. עוד טוענת המשיבה כי המבקשת שילמה את חיובי הארנונה בתקופה 1/2013- 6/2013 באופן סדיר וכלל לא חויבה בהפרשי ריבית, משכך דרישתה לקבל הפרשי ריבית, הינה ניסיון התעשרות שלא כדין על חשבון הקופה הציבורית.

אומר כבר כאן כי טענה זו אינה רלוונטית לשאלות שבמחלוקת כאן, ומוטב היה שלא הייתה נטענת כלל.

אין מחלוקת בין הצדדים על כך שהמבקשת שילמה את תשלומי הארנונה כפי שנדרשה ובאופן סדיר. המבקשת מעולם לא טענה כי חויבה בהפרשי ריבית בגין תשלומים אלה. לטענתה, קבלת ההשגה שהגישה על ידי מנהל הארנונה, מביאה לכך שעל המשיבה להשיב למבקשת את הסכומים ששילמה ביתר, בתוספת הפרשי ריבית והצמדה. הווה אומר: המחלוקת בין בעלי הדין היא, האם הגשת השגה למנהל הארנונה מהווה הודעה בכתב לצרכי [סעיף 6 לחוק](#), כך ששלושים ימים לאחריה תחויב המשיבה לשלם ריבית והצמדה בגין תשלום ביתר. אין בין טענה זו של המבקשת לבין טענת המשיבה כל קשר אפשרי. לפיכך, מציתי את טענת המשיבה בעניין זה סתמית וחסרת יסוד, על כן נדחית.

14. טענת המשיבה לפיה אין להקיש מעניין פרג' לעניינו, הואיל ועסקינן במסכת עובדתית אחרת, נדחית מכל. בעניין פרג' נדון מקרה זהה בנסיבותיו לעניין שנדון כאן. באותו מקרה הוגשה בקשה לאישור תובענה כייצוגית בגין אי צירוף הפרשי ריבית והצמדה לתשלומים שנגבו ביתר. בית המשפט שם נדרש להכריע בשאלת פרשנותו של [סעיף 6 לחוק](#), לאמור, האם הגשת השגה למנהל הארנונה מהווה הודעה בכתב לצרכי [סעיף 6](#), כך ששלושים ימים לאחריה, חבה הרשות המקומית בתשלום ההצמדה והריבית, ככל שההשגה מתקבלת. זו בדיוק השאלה הפרשנית אשר עומדת לדיון בפניי, הצריכה הכרעה. לפיכך, אין ממש בטענת המשיבה כי ההחלטה בעניין פרג' ניתנה בהסתמך על מסכת עובדתית אחרת.

גם הטענה לפיה ההחלטה בעניין פרג' שגויה, נדחית בזה. אני מסכימה לחלוטין עם מסקנותיה של כב' השופטת נד"ב באשר לפרשנותו הנכונה של [סעיף 6 לחוק](#), כמפורט בהרחבה מעלה. כאן המקום להדגיש כי הוגשה בקשת רשות ערעור כנגד החלטתה של כב' השופטת נד"ב לאשר את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית, וזו נדחתה על ידי בית המשפט העליון, מבלי שנדונה לגופה (ראו [בר"מ 4843/13 עיריית פתח תקווה נ' פרג' \[פורסם בנבו\] \(28.11.13\)](#)).

ג. יתר התנאים לאישור התובענה כייצוגית

[סעיף 8\(א\)\(2\) לחוק תובענות ייצוגיות](#) קובע כי על בית המשפט להשתכנע כי "תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות העניין". בעניינו, דומה כי מרבית חברי הקבוצה כלל אינם ערים לכך שלא הוחזרו להם סכומים שנגבו מהם שלא כדין לכאורה, בתוספת הפרשי ריבית. משכך תובענה ייצוגית היא בהחלט הדרך היעילה והנכונה להכרעה במחלוקת שבין הצדדים.

טעם נוסף לפיו ראוי לנהל את ההליך במסגרת תובענה ייצוגית הוא הצורך למנוע ריבוי התדייניות בסוגיה שמעלה תובענה זו ואת החשש למתן פסקי דין סותרים.

תנאי נוסף לאישור התובענה כייצוגית הוא כי בית המשפט ישתכנע כי "קיים יסוד סביר להניח כי עניינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך הולמת" (סעיף 8(א)3) לחוק תובענות ייצוגיות) וכי "קיים יסוד סביר להניח כי עניינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בתום לב" (סעיף 8(א)4) לחוק תובענות ייצוגיות). איני רואה סיבה להטיל ספק ביכולתה של המבקשת ובא כוחה לנהל תובענה זו בדרך הולמת ובתום לב, לטובת כלל חברי הקבוצה.

ד. סוף דבר

1. לאור כלל האמור לעיל, אני מקבלת את הבקשה לאישור התובענה כייצוגית, ומאשרת אותה.
2. הגדרת הקבוצה התובעת היא כדלקמן:

כלל הנישומים בתחום המשיבה אשר זוכו בהשבת כספים אשר נגבו מהם ביתר, בחלוף 30 יום מיום הודעתם על גביית היתר, במהלך 24 חודשים עובר לבקשת האישור.
3. זהות התובעת המייצגת ובא כוחה הם כמפורט בבקשת האישור.
4. עילת התביעה של התובעת מבוססת על [חוק עשיית עושר ולא במשפט](#), בגין אי החזר תשלום שנגבה שלא כדיון, בחלוף 30 יום מהודעת הנישום לרשות על כך, בצירוף הפרשי ריבית, כמצוות [חוק הריבית](#).
5. הסעד הנתבע הוא השבת הריבית הקבועה ב[חוק הריבית](#) בגין חיובי היתר.
6. בהתאם להוראת [סעיף 14\(ב\) לחוק תובענות ייצוגיות](#), הודעה על החלטה זו תימסר למנהל בתי המשפט, בצירוף העתק של החלטה, לשם רישומה בפנקס.
7. ב"כ המבקשת ידאג לפרסום הודעה על אישור התובענה הייצוגית, כאמור [בסעיף 25 לחוק תובענות ייצוגיות](#). הודעה זו תכלול את הפרטים הנדרשים על פי [סעיף 14\(א\) לחוק](#), בהתאם להחלטה זו. טיוטת ההודעה תוגש לבית המשפט לאישור בתוך 30 יום. לאחר אישור ההודעה על ידי בית המשפט, תפורסם ההודעה בשני עיתונים יומיים בעברית, במשך שבועיים רצופים, שבוע אחד באמצע השבוע, ובשבוע השני ביום שישי. כן תפורסם הודעה כאמור בעיתון בשפה הערבית ובעיתון בשפה הרוסית במשך שבועיים רצופים. עוד תפורסם הודעה כאמור באתר האינטרנט של המשיבה. המשיבה תישא בהוצאות הפרסום.

8. המשיבה תישא בהוצאות המבקשת בגין בקשה זו בסכום כולל של 20,000 ₪.

9. נקבע לקדם משפט ליום 21.9.14 שעה 10:00.

ניתנה היום, י"ב סיוון תשע"ד, 10 יוני 2014, בהעדר הצדדים.

ב/ יצחק כהן- נשיא

נחמה מוניץ 54678313
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)